

Sygn. akt II Ca 588/15

II Cz 613/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Leszek Filapek
Sędziowie:	SSO Andrzej Grygierzec SSR del. Piotr Łakomiak (spr.)
Protokolant:	Katarzyna Pająk

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2015 r. w Bielsku-Białej

na rozprawie

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko R. M.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki oraz zażalenia pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 28 maja 2015r. sygn. akt I C 1640/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 1, w ten sposób, że utrzymuje wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 20 stycznia 2014r., sygn. akt I C 1640/13, na mocy którego doszło do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 30 grudnia 2002 roku wydanego w sprawie o sygn. akt II Ns 921/02 w zakresie punktu 3 a) zasądzającego od powódki A. G. na rzecz M. M. tytułem dopłaty do wartości udziału oraz spłat udziału kwotę 28336 zł (dwadzieścia osiem tysięcy trzysta trzydzieści sześć złotych) płatną w terminie do 31 grudnia 2003 roku z ustawowymi odsetkami od dnia zwłoki w terminie płatności, któremu to punktowi 3a) wskazanego postanowienia na mocy pkt.1 postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 5 września 2012r., sygn. akt II Ns 921/02 nadano klauzulę wykonalności na rzecz pozwanego – R. M., jako spadkobiercy M. M. do kwoty 14168 zł (czternaście tysięcy sto sześćdziesiąt osiem złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia zwłoki w terminie**

płatności – w części, tj. co do kwoty 7668 zł (siedem tysięcy sześćset sześćdziesiąt osiem złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2004 roku do dnia zapłaty, a w pozostałej części, tj. w zakresie żądania pozbawienia wykonalności wskazanego tytułu wykonawczego co do kwoty 6500 zł (sześć tysięcy pięćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01 stycznia 2004 roku do dnia zapłaty uchyla wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 20 stycznia 2014r., sygn. akt I C 1640/13 i w tym zakresie powództwo oddala; uchylając dodatkowo punkt 2 i 3 wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 20 stycznia 2014r., sygn. akt I C 1640/13

b) w punkcie 2 w ten sposób, że wzajemnie znosi pomiędzy stronami koszty procesu;

II. *oddala apelację w pozostałym zakresie;*

III. *oddala zażalenie;*

IV. *wzajemnie znosi pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.*

Sędzia Przewodniczący Sędzia

II Ca 588/15

UZASADNIENIE

Powódka A. G., pozwem z dnia 20 listopada 2013 roku, skierowanym przeciwko R. M., domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego - postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z dnia 30 grudnia 2002 roku (sygn. akt II Ns 921/02) - w zakresie pkt 3 lit. a) w części dotyczącej spadkobiercy - pozwanego R. M., zasądającego od powódki na jego rzecz kwotę 28.336,00 zł, płatną do dnia 31 grudnia 2003 roku, wraz z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Swoje żądanie powódka uzasadniała zarzutem przedawnienia egzekwowanych odsetek za okres poprzedzający 3 lata od dnia złożenia wniosku egzekucyjnego przez pozwanego. Podniosła także zarzut spłaty części zadłużenia. Podawała też, iż jej ojciec M. M. oświadczył, że zobowiązanie to całkowicie wygasło, a nadto podniosła, że stawia do potrącenia wierzytelność, która przysługuje jej względem pozwanego z tytułu ponoszenia kosztów utrzymania jej ojca i istniejącą wierzytelność pozwanego.

Wyrokiem zaocznym z 20 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej pozbawił wykonalności w/w tytuł wykonawczy w zakresie i co do kwoty 14.168,00 złotych, co do której postanowieniu nadano klauzulę wykonalności z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty na rzecz R. M. (pozwanego) jako spadkobiercy M. M. i zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.126,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, oraz nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwany wniosł sprzeciw od wyroku zaocznego, domagając się jego uchylecia i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 28 maja 2015r. Sąd Rejonowy uchylił w całości wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 20 stycznia 2014r. i oddalił powództwo oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2 030 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W toku postępowania sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z 30 grudnia 2002 roku (sygn. akt II Ns 921/02) Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej dokonał działu spadku po zmarłej J. M. oraz zniósł współwłasność praw i rzeczy wchodzących w skład spadku w ten sposób, że przyznał na wyłączną własność A. G. lokal nr (...) na parterze, w S. (KW nr (...)) wraz z udziałem w 6/16 części we współwłasności nieruchomości objętej KW nr (...), a M. M. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w B. przy ul.

(...) wraz z wkładem budowlanym w Spółdzielnię Mieszkaniowej (...) oraz samochód F. (...) (nr rej. (...)). Tytułem dopłaty do wartości udziału oraz spłat udziału Sąd zasądził od A. G. na rzecz: M. M. kwotę 28.336,00 zł płatną w terminie do dnia 31 grudnia 2003 roku, z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w terminie płatności (pkt 3 lit. a) postanowienia), a R. M. kwotę 25.832,00 zł płatną w terminie do dnia 31 grudnia 2003 roku, z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w terminie płatności (pkt 3 lit. b) postanowienia).

Postanowieniem z 5 września 2012 roku (sygn. akt II Ns 921/02), na wniosek R. M., Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej nadał klauzulę wykonalności pkt 3 lit. a) ww. postanowienia z dnia 30 grudnia 2002 roku, z zaznaczeniem przejścia uprawnienia na rzecz spadkobiercy zmarłego M. M., tj. R. M., co do kwoty 14.168,00 zł.

J. G. (mąż powódki) dokonał na rachunek bankowy prowadzony dla M. M. w okresie od 6 stycznia do 9 grudnia 2003r. przelewów na łączną kwotę 13 000 zł, którego jedynym dysponentem była powódka A. G., gdyż M. M., ze względu na swój zaawansowany wiek, jak również stan zdrowia samodzielnie nie był w stanie korzystać ze środków zgromadzonych na jego rachunku bankowym.

Prawomocnym postanowieniem z 29 marca 2007 roku (sygn. akt I Ns 11/07), Sąd Okręgowy w Bielsku - Białej ubezwłasnowolnił całkowicie M. M., urodzonego w dniu (...). Postanowieniem z dnia 19 listopada 2007 roku (sygn. akt IV RNs 256/07) Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej ustanowił opiekę prawną dla ubezwłasnowolnionego całkowicie M. M.. Na opiekuna powołano D. P.. Postanowieniem z dnia 23 listopada 2009 roku (sygn. akt IV RNs 557/08) Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej zmienił punkt 2. postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z dnia 19 listopada 2007 roku (sygn. akt IV RNs 256/07) w ten sposób, że na opiekuna prawnego dla ubezwłasnowolnionego M. M. powołał A. G. w miejsce D. P..

Powódka ponosiła koszty związane z umieszczeniem jej ojca w (...) w B. i Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej (...) Sp. z o.o. w C.

Przed Sądem Rejonowym w Cieszynie (sygn. akt III RC 300/10) toczyło się, z powództwa M. M. (reprezentowanego przez opiekuna prawnego - córkę A. G.) oraz A. G., przeciwko pozwanemu R. M., postępowanie o zasądzenie na rzecz M. M. kwoty po 850,00 zł miesięcznie tytułem alimentów i zasądzenie na rzecz A. G. kwoty 14.450,00 zł tytułem alimentacyjnego roszczenia regresowego. Ze względu na śmierć M. M. postępowanie w zakresie roszczenia o zasądzenie alimentów na jego rzecz zostało umorzone prawomocnym postanowieniem. Nieuiszczenie opłaty od pozwu przez powódkę A. G., dotyczącego roszczenia regresowego poskutkowało zwróceniem go zarządzeniem przewodniczącego z 16 lutego 2012 roku.

M. M. zmarł 23 sierpnia 2011 roku.. Prawomocnym postanowieniem z 14 listopada 2011 roku (sygn. akt I Ns 1102/11) Sąd Rejonowy w Cieszynie stwierdził, że spadek po zmarłym M. M. nabyli: syn R. M. w 1/2 części oraz córka A. G. w 1/2 części, każde z nich z dobrodziejstwem inwentarza.

Dnia 2 października 2012 roku pozwany wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bielsku - Białej A. M., w oparciu o prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 30 grudnia 2002 roku (sygn. akt II Ns 921/02), opatrzone klauzulą wykonalności co do pkt 3 lit. a) - na rzecz spadkobiercy M. M., tj. R. M., o egzekucję kwoty 14.168,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 grudnia 2003 roku do dnia zapłaty.

Prawomocnym postanowieniem z 17 czerwca 2014 roku (sygn. akt I Co 5778/13) Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej umorzył postępowanie w sprawie skargi dłużnika (powódki A. G.) na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B.(...)A. M., polegającą na zajęciu rachunku bankowego dłużnika i zakazie wypłat, dokonaną w sprawie KM 3162/12.

Przed Sądem Rejonowym w Cieszynie toczy się, z wniosku A. G., złożonego w dniu 20 listopada 2013 roku, przy udziale R. M., postępowanie o dział spadku po zmarłym M. M..

1 grudnia 2014 roku R. M. wniósł do Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej wniosek o dział spadku po zmarłym M. M. Postanowieniem z 3 grudnia 2014 roku (sygn. akt II Ns 3054/14) Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej uznał się niewłaściwy do prowadzenia sprawy i przekazał ją Sądowi Rejonowemu w Cieszynie.

Dokonując oceny prawnej tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 ab initio KPC, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Zdarzeniami, które zgodnie z treścią pozwu miały stanowić podstawę do pozbawienia wykonalności w/w tytułu wykonawczego miały być: spełnienie całości świadczenia na rzecz M. M. (w tym częściowe zwolnienie z długu), a następnie przedawnienie roszczenia o odsetki liczone od dnia 31 grudnia 2003 roku, jak złożone przez powódkę oświadczenie o potrąceniu wierzytelności wzajemnej względem pozwanego. W ocenie sądu pierwszej instancji żadna z wymienionych okoliczności nie wystąpiła, w związku z czym nie zaszła okoliczność wskazana w przepisie art. 840 § 1 pkt 2 KPC, co skutkowało oddaleniem powództwa.

Środki przekazane przez powódkę jej ojcu nie mogły zostać uznane za spłatę zobowiązania. Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że ze względu na faktyczne dysponowanie przez powódkę środkami przekazywanymi na rachunek bankowy M. M., dokonując wpłat w łącznej wysokości 13.000,00 zł jedynie dążyła do tego, by wywołać mylne wrażenie co do faktycznej spłaty zadłużenia, w rzeczywistości pozostając dysponentem tej kwoty.

W przedmiocie nakładów ponoszonych przez powódkę na utrzymanie nieruchomości zmarłego ojca sąd pierwszej instancji wskazał, że potwierdzają je jedynie twierdzenia powódki i jej męża, które uznał za niewiarygodne. Okoliczności te zdaniem Sądu nie zostały należycie wykazane. Sąd podkreślił, że nawet przyjmując, iż w rzeczywistości jakieś nakłady miały miejsce, to trzeba raczej przyjąć, że powódka nie czyniła ich z zamiarem dochodzenia zwrotu od ojca, którego długość życia nie była przecież w tamtym czasie znana, a które to zadłużenie weszło w skład pasywów spadku po zmarłym. Trzeba raczej przyjąć, że nakłady, na które się powołuje, a których wysokości nie wykazała, miały raczej charakter bezzwrotnej pomocy na rzecz ojca.

Sąd Rejonowy odmówił także zasadności zarzutowi złożonego przez powódkę oświadczenia o potrąceniu jej wierzytelności względem pozwanego, wynikającej z poniesionych kosztów pobytu ojca w ośrodkach pomocy. Sąd zaznaczył, że sam fakt poniesienia przez powódkę części kosztów z tym związanych nie budzi wątpliwości. Trzeba jednak zauważyć, że ze względu na to, iż jej ojciec był osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie, niezdolną do samodzielnego funkcjonowania, koszty związane z jego pobytym w takim ośrodku, ponad kwotę, którą był w stanie ponieść z otrzymywanego świadczenia, należało uznać za roszczenie alimentacyjne względem jego dzieci, tj. powódki oraz pozwanego, a powódka ponosząc koszty pobytu ojca w zakładach opieki realizowała swój obowiązek alimentacyjny względem ojca. Sąd Rejonowy przywołał treść art. 505 pkt 2 k.c., zgodnie z którym wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania nie mogą zostać umorzone przez potrącenie. Tym samym oświadczenie powódki o potrąceniu wzajemnej wierzytelności względem wierzytelności pozwanego, objętej przedmiotowym tytułem wykonawczym, należało uznać za bezzwrotne.

Sąd I instancji uznał także za nieskuteczny zarzut przedawnienia podniesiony przez powódkę. Skoro 30 sierpnia 2012 roku pozwany wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności postanowieniu z dnia 30 grudnia 2002 roku (sygn. akt II Ns 921/02), zaś 2 października 2012 roku skierował wniosek egzekucyjny, to po myśli przepisu art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg terminu przedawnienia roszczenia głównego, jak i roszczenia o odsetki za 3 lata wstecz licząc od dnia 30 sierpnia 2012 roku, uległ przerwaniu.

Odnosząc się do zarzutu powódki w przedmiocie przedawnienia roszczenia o zaległe odsetki za zwłokę trzeba stwierdzić, że on również był bezzasadny. Sąd Rejonowy przywołał treść przepisów art. 122 § 1 i § 3 k.c. zgodnie z którym przedawnienie względem osoby, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od ustanowienia dla niej przedstawiciela ustawowego albo od ustania przyczyny jego ustanowienia. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do biegu przedawnienia przeciwko osobie, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia oraz art. 121 pkt 2 k.c. zgodnie z którym bieg przedawnienia

nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu co do roszczeń, które przysługują osobom nie mającym pełnej zdolności do czynności prawnych przeciwko osobom sprawującym opiekę lub kuratelę - przez czas sprawowania przez te osoby opieki lub kurateli. Skoro zatem ojciec powódki został całkowicie ubezwłasnowolniony postanowieniem Sądu Okręgowego w Bielsku - Białej z dnia 29 marca 2007 roku, przy czym podstawy do ubezwłasnowolnienia całkowitego występowały już od około roku przed skierowaniem wniosku, a do 11 grudnia 2009 roku, kiedy to, na podstawie postanowienia z 23 listopada 2009 roku opiekunem ubezwłasnowolnionego została powódka, bieg terminu przedawnienia roszczenia o odsetki uległ zawieszeniu, na cały okres sprawowania opieki przez powódkę, tj. do śmierci M. M.. Zatem przedawnienie odsetek nie miało miejsca.

Z tych względów Sąd Rejonowy w całości uchylił wyrok zaoczny z dnia 20 stycznia 2014 roku i oddalił powództwo.

O kosztach postępowania sąd pierwszej instancji orzekł na mocy art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Na powyższy wyrok apelację wniosła powódka, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1) błąd w ustaleniach faktycznych połączony z naruszeniem art. 840 § 1 k.p.c. i art. 347 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., w zw. z art. 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez całkowicie dowolną ocenę dowodów oraz zaniechanie wszechstronnego rozważenia w sposób kompleksowy całego zebranego materiału połączony z naruszeniem prawa materialnego, a w szczególności art. 498 i nast. k.c., polegający na przyjęciu, iż nie zachodzą podstawy do utrzymania w mocy wyroku zaocznego z 20 stycznia 2014 r., podczas gdy z uwagi na podniesione w pozwie i wykazane przez powódkę okoliczności (wykonanie zobowiązania, zwolnienie z reszty wierzytelności i potrącenie) takie podstawy uzasadniające wygaśnięcie tej wierzytelności objętej tytułem wykonawczym zachodziły, a wyrok zaoczny winien zostać utrzymany w mocy,

2) błąd w ustaleniach faktycznych połączony z naruszeniem art. 347 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., w zw. z art. 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez całkowicie dowolną ocenę dowodów, oraz zaniechanie wszechstronnego rozważenia w sposób kompleksowy całego zebranego materiału połączony z naruszeniem prawa materialnego, a w szczególności art. 888 i nast. k.c., polegający na przyjęciu, iż przekazana przez powódkę za pośrednictwem męża M. M. kwota 13.000,00 PLN została przekazana umową darowizny, podczas gdy pozwany nie przeprowadził takiego dowodu na tę okoliczność i brak podstaw do takiego twierdzenia, albowiem w potwierdzeniach przelewu tytułach przelewów k. 13-17 jest wyraźny zapis spłata spadku,

3) błąd w ustaleniach faktycznych połączony z naruszeniem art. 347 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., w zw. z art. 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez całkowicie dowolną ocenę dowodów, oraz zaniechanie wszechstronnego rozważenia w sposób kompleksowy całego zebranego materiału połączony z naruszeniem prawa materialnego, a w szczególności art. 498 i nast. k.c., polegający na przyjęciu, iż powódka odebrała M. M. kwotę przekazaną przez nią za pośrednictwem męża M. M. w wysokości 13.000,00 PLN, podczas gdy właściwa analiza materiału dowodowego, a w szczególności zeznań pozwanego R. M. uwzględniając jego skonfliktowanie z powódką, nie utrzymywanie kontaktu z ojcem, ukrywanie faktu przegrania sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego i innych, a także okoliczność, że powódka na rzecz swojego ojca przekazała kwotę 53.393,37 PLN wydadają się czynić te ustalenia zupełnie dowolnymi i wadliwymi,

4) błąd w ustaleniach faktycznych połączony z naruszeniem art. 347 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., w zw. z art. 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez całkowicie dowolną ocenę dowodów, oraz zaniechanie wszechstronnego rozważenia w sposób kompleksowy całego zebranego materiału połączony z naruszeniem prawa materialnego, a w szczególności art. 888 i nast. k.c., polegający na przyjęciu, iż nie została M. M. przekazana kwota 4.082,00 PLN i że nie zwolnił on powódki z reszty długu objętego tytułem wykonawczym, podczas gdy kwota ta została przekazana na rzecz zmarłego i zmniejszyła zadłużenie powódki, a w pozostałej części została ona zwolniona przez zmarłego z tego długu,

5) błąd w ustaleniach faktycznych połączony z naruszeniem art. 316 § 1 k.p.c. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., w zw. z art. 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. w zw. z art. 505 pkt 2 k.c. poprzez całkowicie dowolną

ocenę dowodów, oraz zaniechanie wszechstronnego rozważenia w sposób kompleksowy całego zebranego materiału połączony z naruszeniem prawa materialnego, a w szczególności art. 498 i nast. k.c., polegający na przyjęciu, iż zachodzą podstawy do przyjęcia, że powódka w związku ze skutecznym potrąceniem nie mogła umorzyć wierzytelności objętej tytułem wykonawczym potrącając ją z kwotą 53.393,37 PLN albowiem wierzytelność 53.393,37 PLN stanowi wierzytelność o dostarczenie środków utrzymania, podczas gdy pozwany reprezentowany przez profesjonalnego nie wykazał tego zarzutu, nadto nie został przeprowadzony na tę okoliczność (iż kwota 53.393,37 PLN stanowi wierzytelność o dostarczenie środków utrzymania) żaden dowód i to wobec faktu, że powódka nie twierdziła iż jest to wierzytelność o dostarczenie środków utrzymania, a w odpowiedzi na sprzeciw wyraźnie stwierdziła, że przeczy wnioskowi i twierdzeniom pozwanego, w tym także że jest to wierzytelność o dostarczenie środków utrzymania.

Powódka wniosła o zmianę orzeczenia w zaskarżonej części i utrzymanie w mocy wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dn. 20 stycznia 2014 r., o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym też kosztów postępowania odwoławczego oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych lub pisu kosztów, który złożony zostanie na rozprawie.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniosł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Zażalenie na pkt. 2 orzeczenia o kosztach procesu wniosł pozwany.

Powódka wniosła o jego oddalenie oraz o przyznanie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzucanego błędu w ustaleniach faktycznych połączonego z naruszeniem art. 840 § 1 k.p.c. i art. 347 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. art. 233 §1 k.p.c. w zw. z art 328 § 2 k.p.c, w. zw. z art 232 k.p.c. oraz art 6 k.c., Sąd Okręgowy stwierdził że częściowo doszło do naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233§1 kpc.

Zgodnie z treścią art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy stwierdził, że spośród wskazywanych przez powódkę następujących okoliczności: wykonania zobowiązania, zwolnienia z reszty wierzytelności i potrącenia wierzytelności miało miejsce, częściowe spełnienie względem spadkodawcy zobowiązania w kwocie 13000zł, co warunkowało w części zasadność powództwa przeciwegzekucyjnego.

Zwrócić należało uwagę, że wierzytelność posiadacza rachunku wobec banku powstaje w wyniku wpłaty środków na rachunek, wpis zaś jest elementem umowy związanym z zaewidencjonowaniem wpłaty tych środków na rachunek bankowy. Możliwość dysponowania przez posiadacza rachunku środkami na nim zgromadzonymi, jest uzależniona od dokonania wpisu, tj. zaewidencjonowania wpłaty środków pieniężnych (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 3.12.2008r., Sygn. akt V CSK 230/08). W niniejszym przypadku, pozwany nie kwestionował faktu braku wpływu i zapisania środków pieniężnych w wysokości 13000zł na rachunku ojca – M. M..

Mianowicie analiza zeznań świadka J. G. połączona z analizą dokumentów w postaci poleceń przelewu z 2003r. opiewających na łączną kwotę 13000zł (k. 13-17 i k. 63-64) w kontekście treści postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 30.12.2002r., sygn. akt II Ns 921/02, gdzie w pkt.3 Sąd nakazał powódce zapłacić na rzecz M. M. (ojca powódki) kwotę 28336zł tytułem spłaty udziału do dnia 31.12.2003r., wskazuje, jak trafnie zarzuca to apelacja, iż dokumenty bankowe, w których zaznaczono również tytuł zapłaty „spłata spadku”, dotyczą właśnie

wywiązania się powódki ze swojego zobowiązania względem M. M. określonego w przywołanym orzeczeniu. Sąd Okręgowy zaakceptował, że spłata długu nastąpiła w łącznej kwocie 13000zł, gdyż powódka wykazała (art. 6 kc w zw. z art. 232 zd.1 kpc), w formie przelewów i wyciągu bankowego, że w takiej wysokości spłaciła zobowiązania i że spłata ta nastąpiła po zapadnięciu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie II Ns 921/02. Nie mogła zatem dotyczyć innych bliżej niesprecyzowanych zobowiązań powódki względem swojego ojca.

Kodeks cywilny nie rozróżnia pojęcia świadczenie gotówkowe i bezgotówkowe. Obydwa mieszczą się w pojęciu świadczenie pieniężne. Pierwsze z nich jest wykonywane przez zapłatę, czyli wydanie wierzycielowi odpowiedniej ilości znaków pieniężnych, drugie w drodze bankowego rozliczenia pieniężnego, które spełnia funkcję zapłaty (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 3.12.2008r., Sygn. akt V CSK 230/08).

W ocenie Sądu Okręgowego błędne jest stanowisko Sądu Rejonowego, że środki przekazane przez powódkę jej ojcu (na jego rachunek bankowy) nie mogły zostać uznane za spłatę jej zobowiązań, z tego względu, że faktycznym dysponentem konta M. M. była powódka i jej postępowanie miało na celu jedynie wywołanie mylnego wyobrażenia, co do faktycznej spłaty zadłużenia, gdy w rzeczywistości powódka pozostawała dysponentem tej kwoty. Tak kategoryczna ocena Sądu Rejonowego jest za daleko idącą, gdyż nie uwzględnia faktu, iż M. M. dysponował względem powódki wierzytelnością, a powódką zobowiązaniem pieniężnym. W momencie uznania konta M. M. wskazaną kwotą 13000zł, która przecież była spłacana po wydaniu postanowienia w sprawie II Ns 921/02, a przed upływem terminu do wykonania całości zobowiązania, tj. do dnia 31.12.2003r., doszło do częściowego wykonania zobowiązania ciążącego na powódce względem M. M.. Inną kwestią, która ewentualnie może być przedmiotem postępowanie w przedmiocie działu spadku, jest rozliczenie pomiędzy uczestnikami toczącego się przed Sądem Rejonowym postępowania działowego, tej kwoty, tj. 13000zł, w sytuacji kiedy pozwany twierdził, że kwota ta następnie została pobrana z konta ojca przez powódkę i przeznaczona na jej własne potrzeby (art. 686 kpc)..

Sąd Rejonowy z kolei słusznie przyjął, że zwolnienie powódki z zapłaty pozostałej kwoty na jaką opiewała wierzytelność nie miało miejsca (art. 509kc). Zgodnie z tym przepisem zobowiązanie wygasa, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszym przypadku nie mieliśmy do czynienia z przykładem uczynienia przez M. M. na rzecz powódki darowizny (art. 888kc i nast.), gdyż przecież M. M. nie czynił na rzecz powódki żadnego bezpłatnego świadczenia.

Fakt zwolnienia powódki z reszty wierzytelności miały potwierdzać jedynie zeznania małżonka powódki, którym Sąd Rejonowy zasadnie w tej części nie dał wiary, gdyż zdaniem sądu I instancji świadek miał interes w zeznawaniu na korzyść powódki. W ocenie Sądu Okręgowego w tego rodzaju sprawach wymagane było przedstawienie dokumentu, z którego miałyby niezbicie wynikać, że M. M. zwolnił powódkę w określonym momencie w czasie, z zapłaty pozostałej części zobowiązania w ściśle określonej wysokości. Było to o tyle ważne, że jak wynikało z materiału dowodowego, ojciec stron cierpiał w ostatnich latach przed swoją śmiercią na poważne dolegliwości zdrowotne (przebywał nawet przez pewien okres w specjalistycznych ośrodkach), a tym samym zagwarantowanie w tym zakresie wymogów ostrożności było uzasadnione.

W końcu apelacja podnosiła, że M. M. miała zostać przekazana kwota 4082zł, którą co wynikało z twierdzeń pozwu (k. 4), powódka miała przekazać za zmarłego ojca na rzecz Zakładu Usługowego wykonującego remont (wymianę stolarki okiennej) – (zob. cennik wraz z wyceną ofertową, k. 12). Stwierdzić należało po pierwsze, że z przedstawionego dokumentu nie wynikało bynajmniej, że powódka miała po pierwsze wydatkować wskazaną kwotę w zamian za ojca, po drugie powódka nie wykazała, że w niniejszym przypadku zaistniał przypadek z art. 453 kc (świadczenia zamiast wykonania – datio in solutum). Instytucja datio in solutum, uregulowana w art. 453 k.c., polega na tym, że w celu zwolnienia się z zobowiązania dłużnik za zgodą wierzyciela spełnia świadczenie inne niż wynikające z pierwotnie zawartej umowy. Zwolnienie się z zobowiązania wymaga dwóch elementów, to jest umowy o świadczenie w miejsce wykonania (pactum de in solutum dando) oraz spełnienia na rzecz wierzyciela innego, nowego świadczenia, tzw. świadczenia substytucyjnego. W niniejszym przypadku miało ono polegać na tym, że jeżeli dłużnik (powódka) w celu zwolnienia się z zobowiązania (określonego w pkt. 3 postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 30.12.2002r., II Ns 921/02) spełnia za zgodą wierzyciela (M. M.) inne świadczenie, zobowiązanie wygasa. Powódka nie przedstawiła na

tą okoliczność, oprócz dowodu z osobowych źródeł dowodowych żadnego przekonującego dowodu z dokumentu, w szczególności, że M. M. zgodził się w sposób świadomy i dobrowolny, aby powódka pokryła koszty montażu stolarki okiennej i o wartość tego świadczenia zostało powódce zredukowane zobowiązanie wynikające z przywołanego tytułu wykonawczego. Wskazać ponadto należało, że jeżeli nawet na rzecz majątku M. M. powódka czyniła jakiegokolwiek nakłady, co miało spowodować wzrost wartości majątku M. M., co do którego między stronami toczy się postępowanie działowe, to przecież w jakimś zakresie nakład ten będzie mógł być odzwierciedlony w wycenie majątku i rozliczony w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w Cieszynie.

Przechodząc z kolei do zarzutu naruszenia art. 316§1 kpc, 233§1 kpc w zw. z art. 328§2 kpc w zw. z art. 232 kpc oraz art. 6 kc w zw. z art. 505 pkt.2 kpc, a także art. 498 kc, wskazać należało, że z twierdzeń pozwu (k. 4) wynikało, że powódka pozwem przedstawiła swoją wierzytelność w kwocie 53393,37zł do potrącenia z nieprzedawnioną i istniejącą wierzytelnością dochodzoną w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przed Komornikiem Sądowym w B. – A. M. w sprawie KM 3162/12 w zakresie pkt. 3a) postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 30.12.2002r. (II Ns 921/02), co powoduje, że wierzytelność objęta tytułem egzekucyjnym zostaje umorzona.

Zarzut naruszenia przepisów procedury cywilnej i prawa materialnego w tym zakresie okazał się niezasadny.

Na wstępie należało stwierdzić, iż podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego z art. 840§1 pkt.2 kpc może być zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło (np. w wyniku umorzenia na skutek stwierdzenia skuteczności potrącenia wzajemnych wierzytelności stron postępowania), z jednej strony stwierdzonej tytułem wykonawczym (po stronie pozwanej), a z drugiej strony wierzytelności pieniężnej istniejącej po stronie powodowej, która nie musi być stwierdzona takim tytułem, ale bez wątpienia spełniać wymogi wynikające z art. 498§1 kc, 499 kc przesłanki (jednostronne oświadczenie o potrąceniu w znaczeniu materialnoprawnym musi dojść do adresata w rozumieniu art. 61§1kc). Przesłankami potrącenia są stosowanie do treści art. 498 k.c. jest wzajemność wierzytelności, ich jednorodność, jak też wymagalność wierzytelności strony korzystającej z potrącenia oraz zaskarżalność obu wierzytelności.

Od czynności prawnej potrącenia, czyli zdarzenia prawa materialnego o skutkach wskazanych w art. 498 § 2 i art. 499 k.c., trzeba odróżnić zarzut potrącenia, czyli powołanie się przez stronę w procesie na fakt dokonania potrącenia i wynikające z niego skutki prawne. Zarzut potrącenia, jako czynność procesowa, polegająca na powołaniu się na pewien fakt i wynikające z niego skutki prawne, podlega normom procesowym regulującym kwestię, do kiedy dane fakty mogą być przytaczane. Jednakże zarzut potrącenia dokonanego po powstaniu tytułu egzekucyjnego może być skutecznie podniesiony jedynie w powództwie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2015 r. IV CSK 237/14). W niniejszym przypadku, czynność procesowa w postaci zarzutu potrącenia, jednocześnie łączyła się z czynnością prawa materialnego w postaci oświadczenia o potrąceniu. Aby wywołać skutek prawny, w momencie składania zarzutu potrącenia (o wspomnianym powyżej podwójnym skutku) wzajemna wierzytelność powódki musiałaby mieć przymiot wierzytelności już wymagalnej. W niniejszej sprawie stwierdzić należy, że wierzytelność powódki wymagalna nie była. Wymagalność jest stanem, w którym wierzyciel może już żądać spełnienia świadczenia, a dłużnik ma obowiązek je spełnić. Chodzi zatem o moment, w którym aktualizuje się roszczenie płynące z wierzytelności. Z treści art. 455 k.c. można wnioskować, że wymagalność następuje: 1) wraz z nadejściem terminu spełnienia świadczenia, przy czym termin ten może być określony w ustawie, czynności prawnej, orzeczeniu właściwego organu lub może wynikać z właściwości zobowiązania; 2) wraz z wezwaniem dłużnika przez wierzyciela do niezwłocznego spełnienia świadczenia, przy czym ten sposób oznaczenia wymagalności odnosi się do świadczeń, których termin nie został określony na podstawie żadnego z kryteriów z pkt 1; 3) wraz z upływem okresu wypowiedzenia, jeśli wymagalność uzależniona jest od upływu tego okresu czy to przez czynność prawną, czy to przez ustawę (System Prawa Prywatnego Tom 6 rozdz. 10 Nb 43). A zatem aby w rozpatrywanym przypadku możliwe było potrącenie wierzytelności, to powódka musiałaby uprzednio wezwać pozwanego do niezwłocznego spełnienia świadczenia z niej wynikającego, na co dowodu w aktach sprawy Sąd Okręgowy nie dostrzegł. Powódka jednakże nie wykazała tej okoliczności, gdyż zanim podniosła zarzut potrącenia (w znaczeniu procesowym, jak i materialnoprawnym), nie wzywała pozwanego do zwrotu części kosztów poniesionych na leczenie i utrzymanie spadkodawcy (art. 455 kc). Zgodnie bowiem z Uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 1975 r. III CZP 60/75, nie

należy do postępowania działowego dochodzenie pomiędzy współspadkobiercami innych roszczeń niż przewidziane w art. 686 k.p.c., a w szczególności roszczeń jednych spadkobierców przeciwko pozostałym spadkobiercom z tytułu zwrotu części kosztów poniesionych na leczenie i utrzymanie spadkodawcy oraz roztoczenie nad nim pieczy (OSNC 1976/5/93). Tak więc co do zasady w niniejszym procesie, a nie w toczącym się postępowaniu o dział spadku po M. M., powódka mogła dochodzić od pozwanego częściowego zwrotu tego rodzaju wydatków spełniających wymienione kryteria, jednak potrącenie wierzytelności w omawianym aspekcie okazało się nieskuteczne.

Wskazać również należało, że nawet gdyby, przyjmując, iż pełnomocnik powódki w piśmie procesowym z dnia 12.03.2014r. (k. 121-123) ponownie wyraził wolę umorzenia wierzytelności pozwanego poprzez podniesienie zarzutu potrącenia (w znaczeniu procesowym i materialnym), tym niemniej, pełnomocnik pozwanego, który miał otrzymać to pismo przygotowawcze, nie był uprawnionym do przyjmowania takiego jednostronnego oświadczenia woli (zob. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 grudnia 2014 r. I ACa 875/14; Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 listopada 2013 r. I ACa 532/13).

Nie bez znaczenia jest również uwaga, iż aby doszło do skutecznego potrącenia wzajemnej wierzytelności, na co słusznie zwrócił uwagę pozwany w sprzeciwie od wyroku zaocznego (s. 10), powódka musiałaby wykazać, że z własnych środków pieniężnych (mających do nich wyłączny tytuł) pokrywała wszystkie wydatki związane z dostarczaniem ojcu środków utrzymania, a nie np. tylko różnicę pomiędzy tym, jakie świadczenie emerytalne otrzymywał ojciec, a kosztami utrzymania go w placówkach opiekuńczych. Pozwany, jak należy prawidłowo rozumieć treść sprzeciwu nie zaprzeczył, że powódka nie uiszczała w ogóle należności na rzecz wymienionych w pozwie placówek opiekuńczych, ale kwoty te zostały przez powódkę zawyżone. Zarzut ten okazał się uzasadniony, a tym samym należało przyjąć, że powódka nie wykazała wzajemnej wierzytelności przedstawionej do potrącenia co do wysokości. Mianowicie, w ocenie Sądu Okręgowego jedynie pobyt w (...) został prawidłowo wykazany. Jednakże, co należało podkreślić, powódka nie wykazała, że kwota 25420,54zł, tytułem dopłat do kosztów związanych z pobytem w tym ośrodku rzeczywiście pochodziła wyłącznie z majątku powódki, a nie stanowiła środków pochodzących z majątku ojca (np. ze środków uprzednio przelanych z konta ojca na konto powódki). Na tę okoliczność, pomimo podniesienia uzasadnionych zarzutów zawartych w sprzeciwie od wyroku zaocznego, powódka nie zaoferowała jakichkolwiek dowodów wskazujących, że opłaty rachunków za pobyt ojca w tej placówce (dostarczenie mu środków utrzymania) pochodziły wyłącznie z jej majątku, np. poprzez przedstawienia dowodów zapłaty w formie przelewów z własnego konta bankowego.

Z treści zaświadczenia wystawionego przez (...) (k. 33) jasno wynikało, jaka wynosiła dopłata powódki do pobytu ojca w tym ośrodku, ale tak jak zostało już wskazane powyżej powódka nie wykazała, że całość tych dopłat została uczyniona wyłącznie z majątku powódki. Natomiast suma faktur na rzecz ośrodka (...) (k. 18-32) wynosiła 25560zł, a powódka żądała ok. połowy z tej kwoty, nie wyjaśniając, w jakiej części te koszty zostały opłacone z emerytury ojca. Z kolei zestawienie obrazujące koszty jakie miała ponieść powódka na rzecz NZOP (...) w B. (k. 34) nie zostało nawet podpisane, a tym samym nie mogło stanowić dokumentu prywatnego w rozumieniu art. 245kpc. W żaden sposób nie mogło również zostać poddane weryfikacji, gdyż do tego zestawienia nie zostały również dołączone dokumenty źródłowe, na podstawie których to zestawienie zostało opracowane. Treść tego zestawienia wskazuje, że zostało przygotowane wyłącznie przez powódkę, a tym samym winno być poddane krytycznej ocenie, z zwłaszcza implikować po stronie powódki odpowiednią inicjatywę dowodową, w reakcji na treść sprzeciwu, czego zabrakło w toku dalszego postępowania. Nie można było w ocenie Sądu Okręgowego poprzestać na gołosłownych twierdzeniach zawartych w piśmie przygotowawczym powódki z dnia 12.03.2014r. (k. 121-123), gdyż de facto stanowiło jedynie powtórzenie twierdzeń zawartych w pozwie, z niewielkim uzupełnieniem w zakresie kwot otrzymywanych przez ojca z tytułu emerytury, która w 2010r. (do 28.02.2010r. wynosiła 1546,88zł plus dodatek pielęgnacyjny – 173,10zł, a od 1.03.2010r. do 28.02.2011 – 1618,35zł plus dodatek pielęgnacyjny – 181,10zł, natomiast od 01.03.2011r. aż do śmierci – 1668,52zł plus dodatek pielęgnacyjny 186,71zł, (k. 200), co wynikało z informacji ZUS i co okazało się okolicznością w zasadzie bezsporna pomiędzy stronami (zob. k. 89, s. 10 sprzeciwu). Uwzględniając zatem, że za okres od lipca 2010r. do sierpnia 2011r. (za 14 miesięcy; 6 pierwszych miesięcy po 1420zł, a 8 dalszych miesięcy po 1580zł) dochód ojca powódki z tytułu tych świadczeń wyniósł łącznie za omawiany okres 21160zł, a tym samym niedopłata

wyniosłaby najwyżej 4400zł (25560zł – 21160). Sąd Okręgowy uwzględnił, że z kwoty 1420zł emerytury za okres lipca 2010r. (rachunek na 240zł, k. 18) pozostała część tego świadczenia ojca powódki powinna być przeznaczona na kolejne miesiące pobytu ojca we wskazanym ośrodku).

Ponadto, aby skutecznie domagać się rozliczenia świadczenia z tytułu dostarczenia uprawnionemu środków utrzymania należałoby w niniejszym procesie wykazać również przesłanki z art. 140 k.r.o. (W ocenie Sądu Okręgowego nie było przeszkód, skoro zarzut potrącenia opierał się na żądaniu rozliczenia tego rodzaju wydatków, aby nie można było stosować w niniejszej sprawie przepisów kodeksu rodzinnego). Przepis ten dotyczy również takiej sytuacji, że świadczenie spełnia osoba, która sama jest zobowiązana, tj. powódka, ale zakres tego świadczenia obejmuje świadczenia również innej osoby lub osób, które go nie spełniają, tj. pozwanego. Wysokość roszczenia regresowego podlega podwójnemu ograniczeniu: z jednej strony limituje ją wartość świadczeń spełnionych na rzecz uprawnionego, tj. ojca przez dochodzącego roszczenia regresowego, z drugiej natomiast granice roszczenia regresowego określa zakres usprawiedliwionych i podlegających zaspokojeniu potrzeb uprawnionego. Ponadto w świetle tej normy istnieje, co nie zostało wykazane przez powódkę, ścisła współzależność, pomiędzy zdolnością zobowiązanego do zaspokojenie potrzeb uprawnionego, a obowiązkiem tego zobowiązanego wobec wierzyciela regresowego (zob. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz, pod red. K. Piaseckiego, LexisNexis 2012r., s. 1006 i nast.).

Jeżeli zaś powódka twierdzi, że kwota 53393,37zł nie stanowi wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania, to może tą wierzytelność poddać pod rozstrzygnięcie w postępowaniu o dział spadku (art. 686 kpc).

W ocenie Sądu Okręgowego w sprawie nie miał zastosowania przepis art. 505 pkt.2 kc, zakazujący powódce potrącenia swojej wierzytelności z wzajemną wierzytelnością pozwanego objętą tytułem wykonawczym. Zgodnie ze wspomnianym przepisem, wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania są to wszelkie wierzytelności zmierzające do zaspokajania bytowych potrzeb wierzyciela. Z pewnością wśród wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania mieszczą się wierzytelności alimentacyjne uregulowane przepisami kro, czy kc – art. 966 (E. Gniewek, Kodeks Cywilny. Komentarz, 5 wydanie, Warszawa 2013 s. 948). W niniejszym przypadku wierzycielem do chwili śmierci był M. M., a powódka co najwyżej ma status wierzyciela regresowego w rozumieniu art. 140 kro, o czym była mowa powyżej. Celem tego przepisu (art. 505 pkt.2 kc) jest ochrona interesów uprawnionego do otrzymywania świadczeń o dostarczenie środków utrzymania. Jak zauważył to Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 21 maja 2014 r. I ACa 1486/13 celem tego wyłączenia jest zapewnienie osobom uprawnionym efektywnego świadczenia, które ma służyć ich utrzymaniu, zaspokoić potrzeby bytowe. Jak wyjaśnił to SN w wyroku z dnia 21 grudnia 1967 r. I CR 481/67 przepis art. 505 k.c. należy rozumieć tak, że wymienione w tym przepisie wierzytelności nie mogą być umorzone wbrew woli wierzyciela (OSNC 1968/11/186). Wyłączenie w art. 505 k.c. skutku umarzającego potrącenie nie ma charakteru bezwzględny. Wyłączenie to nastąpiło dla ochrony osób, którym przysługują rodzajowo w tym przepisie wymienione wierzytelności. Ochrona cywilnoprawna z reguły nie następuje wbrew woli osoby chronionej. Dlatego też wolno sądzić, że rezygnacja tej osoby z ochrony, czyli jej zgoda na potrącenie, dopuszcza skutek umarzający oświadczenie jej dłużnika. Zważyć też należy, że k.c. nie wyłącza umownego potrącenia, co usprawiedliwia wnioszek o dopuszczalności takiego potrącenia w granicach swobody zawierania umów. Skoro zaś przy umownym potrąceniu może być umorzona każda wierzytelność, to dojść należy do konkluzji, że także przy zwykłym, jednostronnym potrąceniu - mimo kategorycznego sformułowania przepisu ("nie mogą być umorzone") - mogą być umorzone wierzytelności wymienione w art. 505 k.c., gdy zgadza się na to wierzyciel. Przepis więc art. 505 k.c. należy rozumieć tak, jak dosłownie stanowił art. 259 k.z., a mianowicie, że wymienione w nim wierzytelności nie mogą być umorzone wbrew woli wierzyciela. W niniejszym przypadku cel ochrony z art. 505 pkt.2 odpadł, gdyż wierzyciel tego rodzaju świadczeń, tj. M. M. już nie żyje. Sprawa dotyczy wyłącznie regresu wypłaconych ojcu przez powódkę świadczeń o wskazanym w tym przepisie charakterze. Zatem przepis art. 505 pkt.2 kc w ogóle nie miał zastosowania w niniejszej sprawie, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego. Wprawdzie żadna ze stron nie zarzuciła naruszenia tego przepisu, Sąd Okręgowy jednak ma obowiązek z urzędu stosować właściwe przepisy prawa materialnego.

Reasumując, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w sposób zaprezentowany w pkt. I a), kierując się zasadą wyrażoną w art. 347 kpc (zob. także Metodyka pracy Sędziego w sprawach cywilnych. Henryk Pietrzykowski, Wydanie 7 LexisNexis, s. 579-580) w ten sposób, że w części, tj. co do kwoty 7668zł wraz z odsetkami

ustawowymi od dnia 1.01.2004r. do dnia zapłaty utrzymał w mocy wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 20.01.2014r., a pozostałej części, tj. co do kwoty 6500zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1.01.2004r. do dnia zapłaty wskazany wyrok zaoczny podlegał uchyleniu, a powództwo oddaleniu.

Sąd Okręgowy mianowicie miał na uwadze, że w momencie śmierci M. M. jego wierzytelność względem powódki wynosiła już tylko 15336 (w zakresie kwoty 13000zł została uregulowana), jako wynik następującego działania: 28336zł – 13000zł. Ta wierzytelność wraz z odsetkami ustawowymi (Sąd Okręgowy w całości podzielił rozważania w zakresie braku podstaw do przyjęcia przedawnienia odsetek ustawowych od tej wierzytelności zawarte na s. 16-17 uzasadnienia sądu rejonowego) podlegała z kolei dziedziczeniu pomiędzy stronami po połowie, tj. w kwocie po 7668zł wraz z należnościami ubocznymi za cały okres od wymagalności.

W konsekwencji, w zakresie w jakim Sąd Okręgowy nie zakwestionował ustaleń faktycznych i prawnych, należało zaakceptować ustalenia faktyczne sądu niższej instancji i dlatego sąd odwoławczy przyjął je za własne.

Punkt 2 i 3 wyroku zaocznego podlał uchyleniu ze względu na konieczność na nowo rozliczenia kosztów procesu i odpadnięcie podstawy do zastosowania rygору natychmiastowej wykonalności.

O kosztach procesu przed Sądem Rejonowym Sąd Okręgowy orzekł w pkt. I b) w myśl art. 100 kpc, wzajemnie je znosząc pomiędzy stronami.

Mianowicie powód poniósł następujące koszty: opłata od pozwu: 709zł; koszty zastępstwa procesowego – 2417zł; opłatę od zażalenia – 142zł (k. 272); koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym – 600zł. Suma kosztów powoda wyniosła zatem: 3868zł

Natomiast pozwany poniósł następujące koszty: 355zł – opłata od sprzeciwu od wyroku zaocznego; 2417zł – koszty zastępstwa procesowego; koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym – 600zł. Suma kosztów powoda wyniosła zatem: 3372zł.

Z kolei suma kosztów procesu obu stron wyniosła 7240zł. Powódka ostala się z żądaniem w 46%, gdyż wskazany w sentencji wyroku tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności co do kwoty 6500zł. A tym samym powódkę obciążają koszty procesu stanowiące iloczyn kwoty 7240zł i 0,54 tj. w kwocie 3910zł. Skoro powódka poniosła koszty procesu w kwocie 3868zł, to na rzecz pozwanego należałoby zasądzić różnicę jedynie w kwocie 42zł. Ponieważ jest to niezmiernie niewielka kwota w porównaniu z sumą kosztów obu stron, tym samym należało pomiędzy stronami wzajemnie znieść koszty procesu za I instancję.

Na podstawie art. 385 kpc apelacja powódki w pozostałej części podlegała oddaleniu, jako bezzasadna.

Z oczywistych względów zażalenie pozwanego na koszty procesu, wobec odmiennego rozstrzygnięcia zawartego w pkt. I b) wyroku Sądu Okręgowego podlegało oddaleniu na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397§2 kpc, chociaż Sąd Okręgowy podziela argument podniesiony w zażaleniu, że koszty postępowania incydentalnego, niezależnie od jego wyniku (postępowania wpadkowego), nie podlegają odmiennemu rozstrzygnięciu w odniesieniu do ostatecznego rozstrzygnięcia. O tym decyduje zatem ostateczny wynik sprawy. To zapatrywanie zostało uwzględnione przy wzajemnym znoszeniu kosztów procesu. Każdej ze stron zostały przypisane poniesione koszty postępowania incydentalnego.

Z kolei przed Sądem Okręgowym powódka poniosła następujące koszty postępowania: 709zł – opłata od apelacji; 1200zł – koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, oraz koszty postępowania zażaleniowego w kwocie 60zł tj. łącznie: 1969zł.

Przed Sądem Okręgowym pozwany poniósł koszty postępowania zażaleniowego: 60zł – koszty zastępstwa procesowego oraz 30zł – opłata od zażalenia oraz 1200zł – koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, tj. łącznie: 1290zł.

Suma kosztów obu stron na tym etapie postępowania wyniosła zatem 3259zł. Powódka wygrała postępowanie apelacyjne w 46%, a tym samym powódkę obciążają koszty procesu stanowiące iloczyn kwoty 3259zł i 0,54 tj. w kwocie 1760zł. Na jej rzecz podlegało by zasądzeniu różnica jedynie w kwocie 209zł. Ponieważ jest to również niewielka kwota w porównaniu z sumą kosztów obu stron, tym samym również należało pomiędzy stronami wzajemnie znieść koszty procesu za II instancję na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 108§1 kpc w zw. z art. 391§1 kpc.

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sędzia ref. I instancji: SSR Joanna Banaś - Paluch